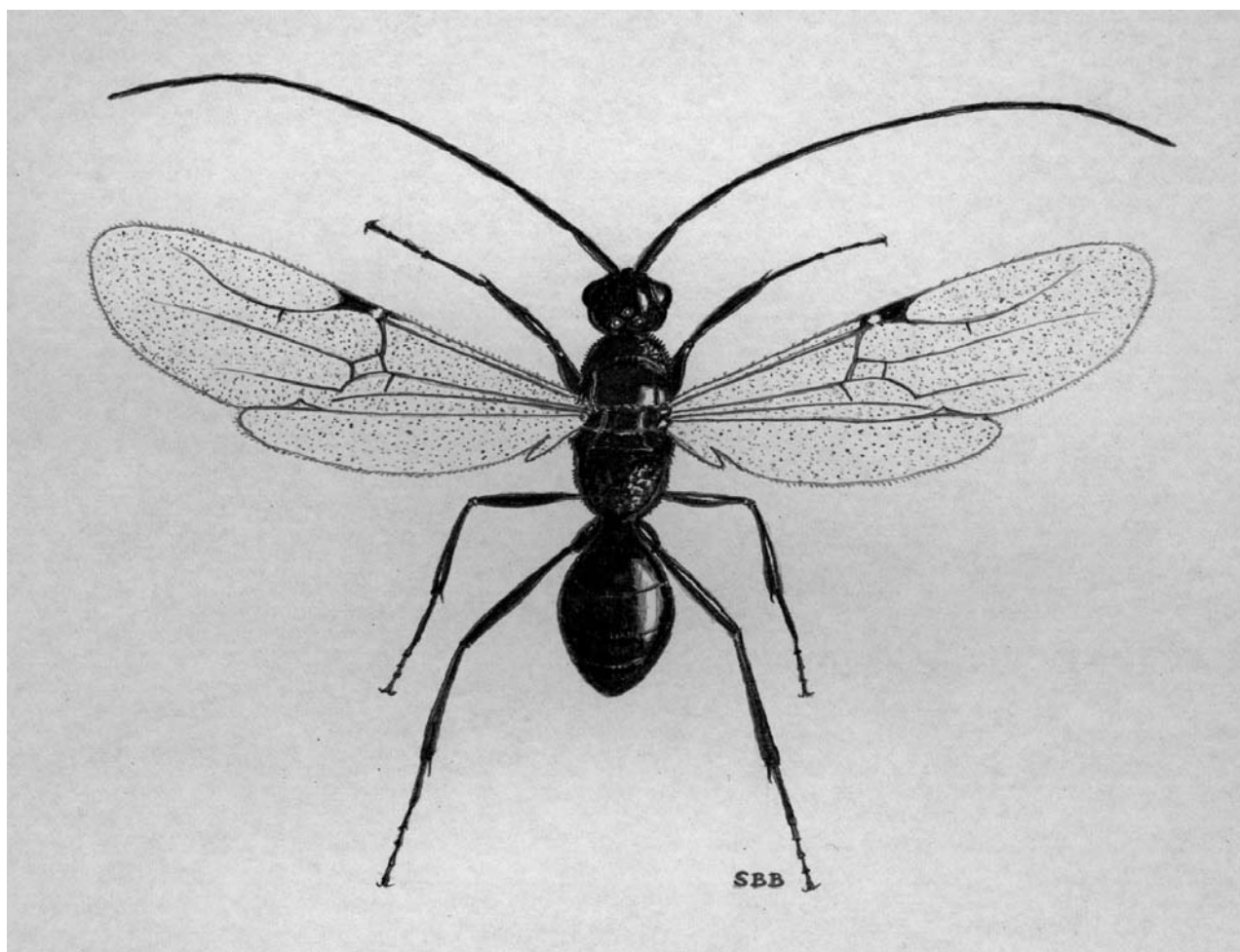

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója, 31. szám, 2001. november

Tartalom

Különös és ritka rovarok a hazai faunában
A Magyarországon védett és fokozottan védett ízeltlábúak

Társasági élet – Gyűjtőutak, expedíciók – Szakirodalmi figyelő – Fórum – Különfélék

Rovarász Híradó
a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója,
kézirat gyanánt.

A tájékoztatóban
megfogalmazott vélemények
nem minden esetben tükrözik a
Szerkesztőbizottság és a
Magyar Rovartani Társaság
vezetőségének álláspontját.

Szerkesztőbizottság (szerk.):
Bálint Zsolt (BZs), Jenser
Gábor (JG), Rozner István
(RI), Szalóki Dezső (SzD) és
Szócs Gábor (SzG).

Szerkesztőség:
Magyar Természettudományi
Múzeum,
Állattár, 1088, Budapest,
Baross u. 13.
Telefon: 267-7100.
drótposta:
balint@zoo.zoo.nhmus.hu

Magyar Rovartani Társaság
Budapest VIII., Baross utca
13.
A Magyar Rovartani Társaság
célja és feladata a rovaran
általános művelése, elsősorban
a magyarországi rovarvilág
kutatása és vizsgálata,
valamint a rovarantani ismeretek
terjesztése.

Tisztikar (2001)
Elnök: Dr. Jenser Gábor
I. alelnök: dr. Kozár Ferenc.
II. alelnök: dr. Merkl Ottó
Titkár: Szalóki Dezső.

Ülések – a nyarat kivéve –
minden hónap harmadik
péntekjén a Szent István
Egyetem Kertészettudományi
Karán, az „A” épület A/1
termében (Budapest XI.,
Ménési út 44), délután 4
órákor.

Illusztráció

Magyar faunára új
Hymenoptera:
Embolemus ruddi (címloldal),
Pristorcera depressa (5. oldal)
Sípos Bárok Botond rajzai.
Lásd a 3. oldalon kezdődő
cikket.

A SZERKESZTŐ ASZTALÁRÓL

*Megkésve bár, de azt hiszem gazdag
tartalommal, újra kezükben tartják és
olvashatják a Rovarász Híradó legújabb
számát. Bizony ilyen a fátum: eddig sajnos
gondot okozott egy-egy szám megtöltése.
Most viszont kaptam mindenféle jó írásokat,
felszólítás vagy kérés nélkül. Van amelyik
hónapokig várt arra, hogy megjelenhessen.
Megint olvashatunk faunára új fajokról,
gazdag a Gyűjtőútak, expedíciók és a
Különlék rovat. Ez utóbbit különösen
ajánlom a tagtársak figyelmébe, mivel két
igen fontos entomológiai találkozóról kaptunk
beszámolót.*

*A Fórum rovat megsaványodott. Annak
ellenére, hogy Elnökünk további vitára
ösztönzött, nem kaptam újabb hozzászólást a
témában. Ennek őszintén örültem. Picit sok
volt a pro és kontra. A természetvédelem
körül forgó vitákat egyenlőre elnapoljuk,
amire jó ok az itt részleteiben közölt és már
hatályba lépett természetvédelmi törvény.
Mindenki olvashatja a védett és a fokozottan
védett fajok neveit, illetve tudom'sul vehetik
azok eszmei értékeit.*

*Közelednek a Rovarász Napok, majd az
ádvénti készülődés után itt a Karácsony és
ránk köszönt az 2002-es év. Mindenkinek
kívánok jó időtöltést a rovarász barátokkal-
kollegákkal és boldog, békés ünnepeket, sok
ízeltlábút hozó Új Esztendő!*

Bálint Zsolt

Különös és ritka rovarok a hazai faunában

Sípos Bánk Botond

Móczár László professzor buzdítására közel 15 éve tanulmányozom és gyűjtöm a hártvászárnyú rovarokat (Hymenoptera, Aculeata), ezek közül is négy éve kutatom az egyik legkevésbé ismert csoportot, az apródarazsakat: bogárölködarázs-félék (Bethyridae), öllösdarázs-félék (Dryinidae) és kúpfejüdarázs-félék (Embolemidae).

Mindhárom család képviselői kivétel nélkül kicsiny termetűek (1–9 mm) és kifejezetten ritkák. Közös jellemzőjük és egyben fontos határozóbélyegük, hogy a sugársejt nyitott, a sugárér nem éri el a szárnyszegélyt.

Első találkozásom velük 1998 október végén történt: már alkonyati fénynél egy nagy bogárölkö darázs (*Pristocera depressa*) hímét gyűjtöttem, amint épületfalán kuporgott mozdulatlanul, a hidegtől már mereven. 9 mm-es nagyságával valószínű óriásnak számít fajtársai között. Színezete fekete, első három potrohszelvénye azonban meggyipiros. A Magyar Természettudományi Múzeumon kívül csak a kalocsai Szent István Gimnázium állatszertárában található négy hazai példánya. Ezeket a századforduló táján még Talhammer János gyűjtötte és Mocsáry Sándor, neves hymenopterológusunk határozta meg.

A kúpfejüdarázs-félék (Embolemidae) egyetlen Európában megtalálható faja a 2–5mm-es nagyságú, koromfekete *Embolemus ruddii*. Hazánkban 1891 óta mindössze 12 példánya került elő sík- és dombvidékeinkről. Rejtett életmódja és apró termete miatt mindezekig egyetlen gyűjtő sem talált belőlük egy példánynál többet! A hím nervatúrája jellegzetes, más fajokéval összetéveszthetetlen, a nőstény szárnyatlan és mirmekofil életmódot folytat. Én magam hat hím példányát gyűjtöttem Foktón, az időpontok a következők: 1999.X.21., 2000.X.16., 2000.X.28., 2000.XI.8., 2000.XI.24. és 2001.VII.12. Ez utóbbi dátum az eddigi legkorábbi hazai előfordulását jelenti (az előző: Budapest, 1926.VII.21.) és a 2000.XI.24.-i dátum pedig a legkésőbbi (az előző: Foktó: 2000 XI 8.).

Az intenzív gyűjtés eredményeképpen a bogárölködarázs-félék több mint 20 fajtát, az öllösdarázs-féléknek pedig megközelítően 6 fajtát gyűjtöttem eddig Foktó községben, Kalocsa mellett. Megfelelő határozókönyvek hiányában a darazsak pontos meghatározása még várat magára. Ebben a feldolgozatlan anyagban a magyar faunára új fajok előkerülése várható.

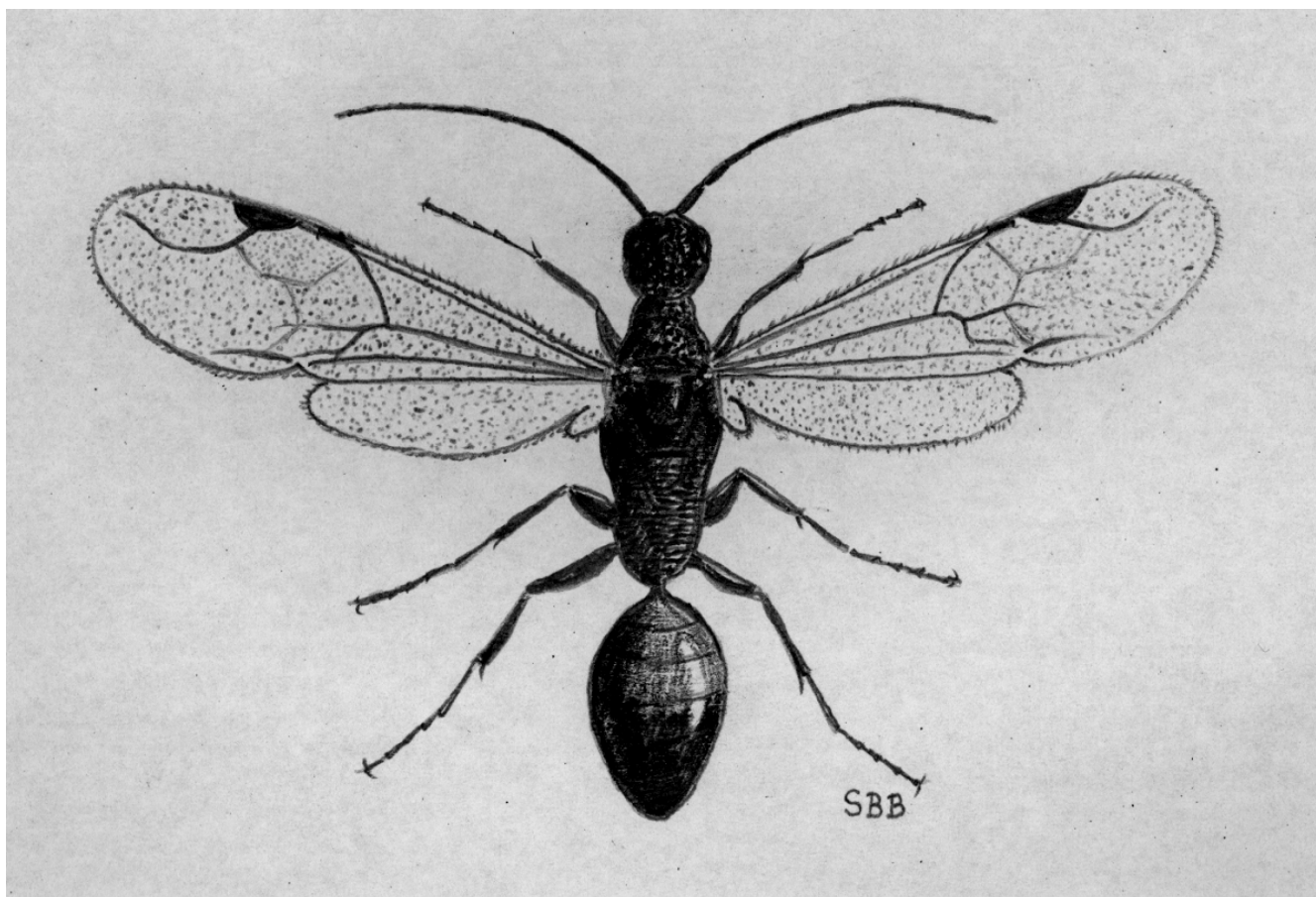
Gyűjtéseimből említést érdemel még a *Tracheloides curvitaris* nevű szitásdarázs (kaparódarázs-félék: Sphecidae), melynek egyetlen példányát 2000.VIII.16.-án kidőlt, korhadt nyárfatörzsön találtam. A *Fauna Hungariae* ide vonatkozó kötete szerint hazánkban eddig csak két lelőhelye volt ismeretes.

Országszerte szórványosan előforduló szitakötőnk a tavi szitakötő (*Anax parthenope*), Hazánkban a karcsúacsa-félék (Aeshnidae) családjának képviselője. Mindkét ivar egyszínű sötétbarna, de a hímek egy-két potrohszelvénye kéken zománczott. 2000 májusában rendhagyó színezetű nőstényeket gyűjtöttem a Duna-gáton. Potrohtövük egy-két szelvénye, mint a hímek esetében, égszínkéék színű és egy-egy világos kék pontsor húzódik a potroh két oldalán is.

Trópusi, szubtrópusi elterjedésű fajok a nyelesszeműlégy-félék (Diopsidae). Fejük két oldalt pörölyszerűen kiszélesedett, ennek végén található a szemek. A család első európai

képviselőjét Papp László és kollégái fedezték föl pár évvel ezelőtt a Dunántúlon. Én magam Foktón 2000.X.25.-én fehér épületfalról gyűjtöttem egy példányt.

A cikkben tárgyalt fajok bizonyítópéldányai a gyűjteményemben találhatóak. □□□

A hazai bagolylepkefauna új tagja: *Cornutiplusia circumflexa* (Linnaeus, 1767)

Dr. Herczig Béla

Az utóbbi években egyre-másra kaptunk híreket a Mediterráneumban általánosan elterjedt rovarok kárpát-medencei felbukkanásáról. Ezen fajok egy része csak egy-két példányban kerültek elő, míg mások, melyek korábban szorványosan találtak nálunk, tömegessé váltak. Sőt mi több: mezőgazdasági károkat is okoztak.

Sajnos ez az utóbbi rovartani megfigyelés is közvetett bizonyítéka a globális felmelegedés környezeti katasztrófával fenyegető folyamatának.

A *C. circumflexa* tipikus vándorlepke, ennek ismeretében felbukkanása hazánkban előbb-utóbb várható volt. Első magyarországi adata: Tata, halastavak, növényvédelmi fénycsapda, 2001. szeptember 14. A példány a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárában nyert elhelyezést. □□□

TÁRSASÁGI ÉLET

A Magyar Rovartani Társaság Választmánya 2001. szeptember 7-én rendkívüli ülést tartott. A választmányi tagok összehívására azért volt szükség, mert a jövő évi országgyűlési választások miatt, a 2002. évi országgyűlési támogatás pályázatának határidejét a jövő év eleje helyett, ez év szeptember végére módosították. A pályázathoz szükséges 2002. évi MRT költségvetést a Választmány megvitatta és ideiglenes jelleggel elfogadta. A végleges költségvetést a MRT Közgyűlésének kell elfogadnia januárban. Az ideiglenes költségvetés végszámai:

Bevételek összesen: 1 740 000 Ft

Kiadások összesen: 1 570 000 Ft

Tervezett maradvány 170 000 Ft

Az APEH értesítése szerint a magánszemélyek 2000. évi személyi jövedelemadójának 1%-ból a Magyar Rovartani Társaság számlájára 386 505 Ft lett átutalva. Ezen a helyen is szeretnénk megköszönni mindazon tagtársainknak és a Magyar Rovartani Társaságot ezen módon pártoló személyeknek, hogy Társaságunkat megtisztelték felajánlásukkal, ezáltal lehetővé téve a MRT zavartalan működését.

Ez év végén lejár a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének és a Választmány öt tagjának a megbízatása. A 2002. januári Közgyűlésen kerül sor az új vezetőség, és az új választmányi tagok megválasztására. A lejáró mandátumú választmányi tagok a következők: Dr. Mészáros Zoltán, Dr. Papp Jenő, Podlussány Attila, Szabóky Csaba és Dr. Szöcs Gábor.

A 2001. novemberi Rovarászati Napokig lehet tagtársainknak írásban az új választmányi és vezetőségi tagok jelölését a MRT vezetőségének átadni.

A 2001. évi XXV. ROVARÁSZATI NAPOKAT november 16–18 között rendezzük, erről a tagtársaink már előzetesen értesítést kaptak. Az előadóülések és a november 18-án megrendezendő Rovarbörze pontos helyeiről a novemberi meghívókban kapnak pontos tájékoztatást tagtársaink.

A Rovarbörzével kapcsolatban a MRT Választmánya a következő határozatot hozta: A börze megnyitása előtt egy órával, a Választmány által megbízott hivatalos ellenőrök, a börze helyszínére történő belépéskor szűrőpróbaszerű ellenőrzést végeznek a börzére felhozott rovaranyagoknál. A bemutatott anyagban a nemzetközi és a magyar törvények által védett rovarok nem szerepelhetnek.

Ezen túlmenően az asztalfoglaláskor a Börzén résztvevők egy „Nyilatkozatot” kapnak, melyen aláírásukkal igazolják, hogy az általuk felhozott rovarok között védett állatok nincsenek.

A 2001. évi utolsó előadóülről a Választmány úgy határozott, hogy azt, tekintettel a közeli Karácsonyi Ünnepekre, december 14-re, egy héttel korábbra teszi a szokásosnál.

Felkérjük tagtársainkat, hogy a XXV. ROVARÁSZATI NAPOKON, és a többi előadói ülésen is, előadásokkal vegyenek részt. Jelentkezésüket várja a MRT Vezetősége, hogy minél hamarabb össze lehessen állítani a rendezvények programját.

A választmányi ülésen szóba kerültek a 2002. évi kirándulások, persze még csak tervezetként. Javaslatként elhangzott, hogy a MRT juniusi kirándulása az Aggteleki Nemzeti Parkba, Jósvafőn legyen. Ugyancsak elhangzott, hogy miként 2001-ben a Fogarasi-havasokba, úgy 2002-ben a Bánságba, Herkulesfürdőre javasolják a Kertészeti Egyetem és a MRT közös buszkirándulását. A tervek még változhatnak addig, ha újabb javaslatok érkeznek.

(R)

GYŰJTŐÚTAK, EXPEDÍCIÓK

Irán 2001

Mintha ebben az évben csökkent volna az érdeklődés az iráni gyűjtőutak iránt. Azért több társaság is választotta úticéljául e távoli országot. Közülük talán az egyik legsikeresebb Fábíán György és Víg Károly tagtársunk nevével fémjelzett gyűjtőút április végén, május elején, a legjobb bogarász időben. Tagtársainknak sikerült begyűjteni egy szépséges és ritka gyalogcincér fajt, amelynek kikutatták a tápnövényét is.

Törökország

Rozner György és Rozner Ibolya tagtársaink Nyugat-Anatóliában gyűjtöttek május közepétől egy hónapig. Leszámítva a veszteségeket, ami egy autófeltörésből és ennek következtében néhány értékes felszerelési tárgy elvesztéséből adódott, a gyűjtőút jól sikerült. Bár a gyűjtött rovaranyag, elsősorban bogarak, preparálása és feldolgozása folyamatosan halad, néhány jellemző bogárfajt a gyűjtöttek közül már megemlíthetünk, elsősorban a lemezescsápú bogarak (*Lamellicornia*) közül: *Sisyphus schaefferi* boschniaki Fisch., *Onitis humerosus* (Pallas), *Onitis damoetas* Steven,

Cetonischema speciosa venusta (Mén.), *Cetonia aurata pallida* Drury, *Eulasia diadema* (Reitt.), *Eulasia vittata* (Fabr.), *Pygopleurus diffusus* Petr., *Pygopleurus anemonius* (Brullé), *Anisoplia austriaca miksici* Baraud, *Chaeto-pteroplia segetum velutina* Er., *Pygopleurus foina* (Reitt.), *Pygopleurus hirsutus* (Brullé).

Tunézia

Május közepén Tunéziában nyaralt Rozner Istvánné, Társaságunk pénztárosa. Bár már kissé meleg volt az idő a sivatagi országban, mégis sikerült gyűjtenie néhány tucat bogarat, főleg Tenebrionidákat.

Horvátország

Alighanem a 2001. év slágere Horvátország tengerparti hegyei, egy kis Kapellával és Velebittel keverve. Néha előfordult, hogy egyidőben 3-4 magyar amatőr és hivatásos rovarász gépkocsija kerülgette egymást a ritka fajokról ismert lelőhelyeken. Az eredményekről és a résztvevőkről csak hallomásból lehet valami képet alkotni, a gyűjtött rovarfajokról csak bizalmas közlésként. Nagyon örvendetes lenne, ha a gyűjtött ritka fajok legalább a magyar magángyűjteményeket, és nem a külföldi gyűjteményeket gazdagítanák, és ne adj Isten, a közgyűjteményekbe is jutna egy-két példány.

(RI)

A *Lycaena helle* nyomában Erdélyben

John Banks barátommal már évek óta gyűjtjük az anyagot egy olyan lepkés film elkészítéséhez, ami a Kárpát-medence sokféleségét mutatja be a nappal repülő pikkelyröpüek segítségével. Ebben az évben Erdélybe vettük az irányt, Ilonczai Zoltán tagtársunk segítségével, aki a Bükki Nemzeti Park egyik tereprájóját és önmagát ajánlotta erre a nemes célra. Elsősorban a *Lycaena helle*-t akartuk lefilmezni, kárpátmedencei környezetben. Ezért Erdélybe utaztunk. Főhadiszállásunk Sepsiszentgyörgyön volt, Kovács Sándor patikusnál, akit mi lepkészek jól ismerünk. Az ugyancsak lepkész Székely Levente, hétfalusi tagtársunk, és Kovács Sanyi kalauzolásának segítségével könnyen megtaláltuk a *helle* egyik királyföldi népességét, szép időnk is volt. Így remekül sikerültek a képek. Sokat filmeztünk még szentgyörgy-környéki löszpusztákon és lápokban, fölmentünk a hargitai nárcisz-mezőkre és a Vargyasi-szorosba is.

Munkánk eredményes volt. Erdély szépségét megtapasztalva megint csak elszorult a szívünk, amikor nyugat felé utazva magunk mögött hagytuk „magos” Déva várát és kiléptünk a pannon síkra. Erdély, mikor ölelsz újra magadhoz?

(BZs)

Rovarász tábor a Fogarasi havasokban.

A SZIE Kertészettudományi Kar Rovartani és Növénytani Tanszéke a Magyar Rovartani Társasággal karöltve a Szent István Napok programjának keretében - a meghirdetett időszagnál korábban, július 23-29. között - rovarantani és botanikai tábort rendezett Erdélyben, a Fogarasi havasokban. A korábbi időpontot az indokolta, hogy információk szerint a transzfogarasi utat az augusztus vége felé téliesre forduló időjárás miatt augusztus 20. után sokszor lezárják. A tábor központja a transzfogarasi út mentén a fenyő-zónában 1240 m magasan lévő turistahotelben, a Cabana Cascada-ban volt. Onnan indultunk minden nap rovarantani és növényantani ismereteink bővítését szolgáló magashegyi túrákra. A Romániából bérelt autóbuszban 35 személy érkezett meg 23-án éjszaka az előre lefoglalt szállásra. A Rovartani Tanszéket három személy: Haltrich Attila, Gátmezei Antalné és Mészáros Zoltán, a Növényantani Tanszéket két személy: Höhn Mária és Udvardy László képviselte. Nagy szakmai segítséget jelentett a kőszegi Parazitológiai Laboratórium igazgatójának, Thuróczy Csabának a részvétele is. A Kertészettudományi Karról tíz, az ELTE TTK-ról egy hallgató volt velünk, a további létszámot a Magyar Rovartani Társaság tagjai és vendégeink tették ki. Nagy szükségünk volt román nyelvű tolmácsra, ezt a feladatot Höhn Mária és Haltrich Attila látták el. Harmadik tolmácsunk Balog Adalbert erdélyi doktoranduszunk lett volna, ő azonban az utolsó órában bekövetkezett baleset miatt sajnos vissza kellett mondja a részvételt.

Az időjárást nem tudtuk megrendelni. Az eső mindennap esett, egyszer vagy többször vagy egész nap, s a felhők lába többnyire a fenyőig lógott. A résztvevők aktivitását a rossz idő alig befolyásolta, minden nap mindenki elázott. Az első napon még nem volt vizes minden, akkor még lehetett fűhálózni és az esti lámpázás is nagyon eredményes volt. A második naptól kezdve azután minden vizes volt, a rovargyűjtés elsősorban kőforgatásra szorítkozott. Napfényt nem is láttunk, a viráglátogató rovarok – szemben a rovarászokkal

– elő sem jöttek. Botanizálni és túrázni azonban minden nap lehetett, csak az elázást kellett vállalni. A résztvevők többségét hazaszállító autóbusz vasárnap este indult és hétfőn délelőtt érkezett Budapestre. A buszból való kiszálláskor – az akkor már száraz – résztvevők mind azt kérdezték: „hova megyünk jövőre?”.

Mészáros Zoltán, Budapest

Lepkés expedíciók

A Magyar Természettudományi Múzeum lepkegyűjteménye ebben az évben két sikeres expedíciót bonyolított le. Az első májusban, Csorba Gábor és az én részvételemmel Iránba indult. Célja elsősorban az északi hegyvidékek (Elburz, Kopetdagh) és a Kevir-sivatag északi részének bagolylepke faunakutatása, de lepkéken kívül legyeket, bogarakat, illetve kisémlősöket is gyűjtöttünk. A három hetes út során számos ritka és tudományra noctuida fajt fogtunk. A második expedíció célja augusztusban Pakisztán északi része volt, az óvilág három legnagyobb hegységrendszerébe látogattunk el, meging csak ketten: a Himalájába, a Karakorumba és a Hindukusba vitt az utunk. Elsődleges feladat most is bagolylepkék gyűjtése volt, de számos más rovarrend képviselői megint csak áldozatul estek munkánknak...

Benedek Balázs, Budapest

SAKIRODALMI FIGYELŐ

I.K. Lopatin and K.E. Dovgailo: The genus *Cryptocephalus* (Chrysomelidae) of Palearctic region.

A monográfia október végén vagy november elején jelenik meg CD-n orosz és angol nyelven. A monográfia tartalmazza a fajok katalógusát, elterjedésüket és tápnövényeiket, a fajok határozókulcsát és egyéb információkat, természetesen színes ábrákkal. Tájékoztató WEB-oldala: www.lysandrasoft.com. További információk és megrendelés: Kirill Dovgailo, Grizevez str. 6-56, Minsk, 220 009, Republik Belarus. E-mail: Kiridov@mail.ru, Tel-fax: +375-17-230 42 20.

G. Platia - R. Schimmel: Revisione delle specie orientali del genere *Melanotus* Eschscholz, 1829 (Coleoptera, Elateridae, Melanotinae) - A revízió magában foglalja Japán és Taiwan kivételével

az egész orientális régió *Melanotus* fajait Pakisztántól a Salamon szigetekig. Az első részben a pattanóbogár lárvák és imágók leírása, azok biológiája, ökológiája és földrajzi elterjedése található. A második rész 410 faj leírását, 296 új fajt, szinonimát és rendszertani kombinációt mutat be 638 lapon, 65 ábrával és 6 térképpel. A könyv ára: 100000 Lit. + postaköltség vagy 51,65 Euro + postaköltség. Rendelés: Museo Regionale di Scienze Naturali, via Giolitti, 36 - 10123 Torino, Italy.

Dr. Karl Adlbauer: Katalog und Fotoatlas der Bockkäfer Namibians

300 színes kép 80 oldalon tartalmazza Namibia cincéreit. Ára november 30-ig történő befizetéskor 59 Euro. 2001 december 1-től 69 Euro. Megrendelés: Taita Publishers, Velke Namesti 135/19, CZ-500 03 Hradec Kralove, Czech Republic. Fax ++420 - 49 - 551 6104, taita@taitapublishers.cz, www.taitapublishers.cz - vagy - Karl Werner, Dr. Kisselmannstr. 19, D-86971 Peiting, Germany. Fax: ++49-(0)8861-66849, 0886166849-0001@t-online.de.

(RI)

FÓRUM

Mentsük ami menthető

Olvastam valahol, hogy az útépítők előtt régészek járnak, s mentik a régészeti szempontból értékes tárgyakat. Mi lenne, ha a brazil őserdők kitermelői előtt járva 5-6 km-rel, rovargyűjtő expedíciók gyűjtenék végig az őserdőt, begyűjtve a több ezer ismeretlen rovarfajt? A fajok leírása után a zöldek nem azt hangoztatnák (bosszantásomra), hogy az őserdők kiirtása miatt több ezer ismeretlen faj pusztul el, hanem hogy több ezer ismert faj pusztult el. Egy muzeológusnak ez nem mindegy! Persze ha az erdőirtást meg lehet állítani szép szóval, Balogh János professzor úr rádiós műsoraival, vagy bármely egyéb módszerrel, akkor vegyék úgy, hogy egy szót sem szóltam!

Podlussány Attila

KÜLÖNFÉLÉK

Hymenoptera Parasitica: rendszertan és biológiai védekezés, nemzetközi tudományos szimpózium

A Rovar Parazitológiai Laboratórium (RPL) szervezésében 2001. május 14-17-én nemzetközi tudományos szimpózium zajlott Kőszegen, „Parasitic Hymenoptera: Taxonomy and Biological Control” címmel. A szimpóziumra 32 ország 86 kutatója jött el, akik valamennyien a parazitoid hártvásszárnyúak, a „fűrészdarázsok” szerepét kutatják a kártevők elleni biológiai védekezésben. A négynapos intenzív tudományos program során 56 előadás hangzott el és 35 poszter került bemutatásra a kutatások legfrissebb eredményeiről. A szimpózium célja a három éve létesült laboratórium nemzetközi bemutatása volt, feladatainak megismertetése és a lehető legszélesebb körű tudományos, szakmai együttműködés kiépítése az európai és a tengerentúli kollégákkal. Céljaink eléréseért a lehető legkedvezőbb feltételeket, vonzó „postconference” programokat kívántuk biztosítani a szimpóziumra érkező kollégáinknak. Így nem korlátoztuk a részvétel idejét sem. Szerepelt a kínálatban kirándulás, rovargyűjtés, kutatómunka végzése mind a laboratóriumban, mind a Magyar Természettudományi Múzeum (MTM) Állattárának Hymenoptera-gyűjteményében éppúgy, mint a hozzátartozók számára külön program a szimpózium idejére. Minden várakozásunkat felülmúlta a résztvevők száma és köre. A világ legtekintélyesebb szakemberei, mind a taxonómia, mind a parazitoidok alkalmazásában kiemelkedő kutatók, szinte kivétel nélkül megjelentek. Rendkívül vonzónak bizonyult a négynapos gyűjtőtúrát. A Japántól Brazíliáig, Új-Zélandtól Kanadáig, Szentpétervártól Pretóriáig érkezett kutatók közül 28-an előbb az Őrség, majd a Kőszegi-hegység és a Bakony, míg néhányan további napokat kérve a bugaci homokdűnék rovarvilágából merítettek egy kis ízelítőt Magyarország parazitoid rovarfaunájából. Szintén sokan kívántak élni azzal a lehetőséggel, hogy a világviszonylatban is kiemelkedő magyar gyűjteményekben dolgozzanak, összehasonlító munkát végezzenek. Ez úton is köszönjük az MTM vezetésének és munkatársainak a lehetőséget, hogy vendégeink hét végén is dolgozhattak a Hymenoptera gyűjteményben. A „postconference” programokat mintegy 60 résztvevő kívánta hosszabb-rövidebb ideig igénybe venni. A szimpóziumra az első vendég május 8-án érkezett, az utolsó június 8-án távozott. A nemzetközi szimpózium rövidített anyagát a résztvevők már érkezéskor kézhez kapták. Az év végéig beérkező kéziratokból pedig az előzetes

egyeztetések alapján a jövő évben jelenik meg a szimpózium kötet, mely a Kőszegen elhangzott összes előadás és poszter szövegét tudományos publikáció formájában jeleníti meg, ami a parazitoidokkal kapcsolatos kutatások legfrissebb eredményeinek összefoglalása lesz. A szimpóziumon elindult egy folyamat. Hosszú évek, évtizedek óta élő személytelen levelezés korszakát felváltja a sokkal intenzívebb személyes találkozásokon alapuló együttműködések kora. A laboratóriumban eltöltött idő alatt kollégáink megbizonyosodhattak arról, hogy mind szakmai, mind technikai háttér biztosított számukra arra, hogy Magyarországot, az RPL munkatársait bevonják saját kutatási projektjeikbe. Számos európai kollégával kötöttünk együttműködési megállapodást, vállalva az általuk kinevelt parazitoid rovarok identifikálását. Több tengerentúli kolléga jelezte ismételt látogatási szándékát, kihasználva a laboratórium földrajzi helyzetét, annak lehetőségeit bázisul használva további európai tanulmányútjaihoz, bevonva minket a közös projektjeikbe.

A szimpózium történéseinek általános bemutatását követően kiemelnék néhány konkrét megállapodást Dr. Rami Kfir (Plant Protection Research Institute, Dél-Afrikai Köztársaság) laboratóriumunkat felkérte egy hosszú távú együttműködésre, melynek célja az Európából Dél-Afrikába behurcolt kártevők elleni biológiai védekezés lehetőségeinek feltárása az integrált növényvédelmi technológiák kidolgozásához. A projekthez szükséges anyagi fedezetet dél-afrikai kezdeményezéssel a Magyarország és a Dél-Afrikai Köztársaság közötti kormányközi tudományos egyezmény alapján biztosított forrásokból pályáznánk meg.

Dr. Yozo Murakami (Kyushu University, Japán) közvetítésével laboratóriumunk könyvtárának és számítógépes adatbázisának továbbfejlesztése érdekében jelentős segítséget kapunk, hogy a még hiányzó Japán kiadványokat megkapjuk, a cikkek tartalmát adatbázisunkba tegyük. Japán a palearktikum része, így ezekre az adatokra is kiemelten szükségünk van. Ugyancsak az ő közvetítésével parazitoid rovarok cseréje is beindul.

Dr. John Early (Auckland War Memorial Museum, Új-Zéland) az új-zélandi nemzeti rovargyűjteményének Hymenoptera kurátora, taxonómiai munkában kérte segítségünket. Európai parazitoid fajokért cserébe új-zélandi fajokat küld. Kiterjedő nemzetközi kapcsolataink, feladataink miatt

rendkívül fontos az összehasonlító alapgyűjteményünk világgyűjteménnyé fejlesztése, mely hatékonyan egyedül csak az intenzív cserék lebonyolításával lehetséges.

Dr. Lin Nai-quan (Biological Control Research Institute, Kína) Kínában a Mymaridae család specialistája. A hosszú távú feladattervünkben szereplő palaearktikus Mymaridae revízió elvégzéséhez nélkülözhetetlen volt a kínai kollégával történő szakmai együttműködés megkötése. Ennek értelmében, vállaltuk a kínai Mymaridae fajok feldolgozásában való együttműködést az európai fajok revíziójával párhuzamosan. A kínai anyag feldolgozása szerzőtársi kapcsolatban történik. Dr. Zhu Chao-dong (Institut of Zoology Chinese Academy of Sciences, Kína) a kínai entomológiai intézet külföldi cseréket jóváhagyó, lebonyolító ügyintézője. Köztudottan Kína a világ egyik legelzártabb országa, a rovarterén pedig az egyik fehér folt. Tekintettel arra, hogy a Palaearktikum része, az elszigeteltség feloldása mindkét fél érdeke. Nem véletlenül Dr. Zhu volt a legtovább maradó résztvevő, akivel a három heti közös munka során kidolgoztuk az együttműködés lehetőségeit. Az alkalmazott rovarterében a parazitoidok mezőgazdasági jelentőségét figyelembe véve, reményeink szerint áttörés történik a kínai csere beindulásával.

Dr. Lawan Jeerapong (Biological Agriculture and Farmers Field School Institute, Tajvan) és Dr. Paitoon Leksawasdi (Biology Dept., Faculty of Science, Chiang Mai University, Thaiföld) távolkeleti kollégákkal történő szorosabb kapcsolattartásra elsősorban az összehasonlító alapgyűjteményünk világgyűjteménnyé fejlesztése érdekében van szükség. A parazitoid Hymenoptera rendszertana még ma is nagyon képlékeny, rendszertanukban sok a bizonytalansági tényező. Ezért van jelenősége annak, hogy a Palaearktikumon kívüli, elsősorban generikus taxonómiai problémák megoldásában segítséget nyújtsanak a trópusi összehasonlító példányok.

Dr. Klarissa Dzhanokmen (Institute of Zoology, Entomology Department, Akademi Gorodok, Kazahsztan) a közép-ázsiai Pteromalidae család specialistája. Rendkívül értékes közép-ázsiai összehasonlító gyűjteményt hozott magával, mely gyűjtemény számos, általa leírt faj paratípusát is tartalmazza.

Dr. Charles Wikler (UNICENTRO, Brazília) a több éve tartó együttműködés eredményeként elkészült közös publikációnk kéziratával érkezett

kollégánk, melynek korrektúráját elvégeztük. Négy tudományra új fajt írtunk le Brazíliából, melyeket gubacsokozó kártevőkből neveltek ki kollégáink. A szimpóziumon értesültünk Dr. DeSantis haláláról, aki Dél-Amerika jeles Chalcidoidea specialistája volt. Halála után brazil kollégáink abban bíznak, hogy a Rovar Parazitológiai Laboratórium a továbbiakban is felvállalja a mezőgazdasági kártevőkből kinevelt parazitoid fajok identifikálását, esetlegesen az új fajok leírását. E megtisztelő feladatot nem kívánjuk visszautasítani. E helyen is megismétlendő a világgyűjtemény felállításának szükségessége.

Dr. Vladimir Alexandrovich Trjapitzin (Unidad Académica Multidisciplinaria Agronomía y Ciencias, Tamaulipas, Mexikó) világspecialistával személyes kapcsolatunk évtizedes. Ennek alapján az Encyrtidae (szivárványfűrkész-félék) családjával behatóbban nem foglalkozunk, mivel Dr. Trjapitzin az időről időre felgyülemlett anyagunk feldolgozásában jelentős segítséget nyújt, így gyűjteményünket fejleszti. Dr. John Huber (Canadian National Collection of Insects, Kanada) az észak-amerikai földrész Mymaridae specialistája. Kezdeményezésére a Mymaridae család generikus világ revízióját indítjuk el a közel jövőben.

A szimpózium először biztosított lehetőséget arra, hogy a világ Mymaridae specialistái, a kínai, olasz, bolgár, kanadai és magyar kollégák először találkozhattak személyesen és ülhettek egy asztalhoz, megbeszélve e monumentális munka részleteit. A mi feladatunk e munkában az európai típusok revíziója, mely munka egybeesik a saját Mymaridae revíziós feladatainkkal. Az első génusz e munkában az *Anaphes*. Rendkívül fontos csoport, melynek mezőgazdasági vonatkozásai is jelentősek. Jelenleg meghatározhatatlanok.

Dr. Lubomir Masner (Canadian National Collection of Insects, Kanada) a törpefűrkész-félék (Proctotrupoidea) vezető szaktekintélye. Jelentős színfoltja volt a szimpóziumnak. Vezető egyénisége végig hatással volt mind a szimpózium előadássorozatára, mind a „postconference” gyűjtő utakra, mind a laborban eltöltött tudományos munkavégzésre és szakmai beszélgetésekre. Rendkívül fontos a labor számára, hogy a rendszeres kapcsolattartás eredményeként először egy taxonómiai szempontból teljes irodalomlistát, majd összehasonlító alapgyűjteményt kapunk a legfontosabb génuszokat reprezentáló fajokból.

Kilátásba helyezett kollégánk részére egy kanadai meghívást a taxonómiai ismeretek további elsajátítása érdekében a világ legnagyobb Proctotrupeidea gyűjteményében, Ottavában.

Az európai országokból: Anglia, Norvégia, Finnország, Németország, Hollandia, Franciaország, Spanyolország, Svájc, Ausztria, Olaszország, Törökország, Horvátország, Jugoszlávia, Bulgária, Románia, Lengyelország, Ukrajna, Oroszország kutatóival történt együttműködési keretekről a terjedelem miatt, nem teszünk említést. Jelentősége miatt azonban megemlítem Dr. Zdenek Boucek-et (Anglia), mint a fémfürkész-alkatúak (Chalcidoidea) vezető világszaktekintélyét, aki az előadások alatt hozzászólásaival, tapasztalatainak átadásával jelentősen emelte azok színvonalát. Elfoglaltsága miatt sajnos csak két napot töltött el a szimpózium után a laborban, egy fontos génusz (*Elachertus*) európai fajainak revízióját készíti, melyhez anyag kölcsönzéssel járultunk hozzá. Ajándékként az általa leírt fajok paratípusaiból hozott néhány példányt, gazdagítva gyűjteményünket. Szintén megemlítem Dr. John Noyes-t, a British Múzeum Chalcidoidea gyűjteményének kurátorát, aki az egyik legfontosabb nemzetközi kapcsolatunk. Dr. V.A. Trjapitzin mellett a másik Encyrtidae világspecialista, akihez bármikor fordulhatunk határozási igénnyel.

Rendkívül jelentős tényező, hogy a szimpózium valamennyi résztvevőjétől a legfrissebb publikációkat megkaptuk. Ezen felül beindítottuk azon rövid-középtávú programunkat, hogy a még hiányzó világirodalmat kollégáink segítségét kérve beszerezzük.

A szimpózium megrendezésével és eredményével a RPL életének új fejezethez érkezett. Bebizonyosodott, hogy a parazitoidok pontos identifikálására milyen igény van világszerte. Bizonyítást nyert az is, hogy a labor felszereltségét és felkészültségét mennyire elismeri a világ, kívánva a továbbiakban azt, hogy ezt a tendenciát folytassuk, mivel ezekkel az eredményekkel és lehetőségekkel már most is a világ parazitoid kutatásának egyik központjaként említik. Természetesen kedves kollégáink túlfutottságát érezzük e megnyilatkozásokban, viszont ennek valódi lehetősége csak tőlünk függ!

Thuróczy Csaba, Szombathely

Útjelentés és beszámoló az „International Conference on Orthopteroid Insects” rendezvényről (Montpellier, Franciaország, 2001. augusztus 19-22)

A 3-4 évenként sorra kerülő és az egyenesszárnyú rovarokkal (Orthoptera) foglalkozó konferencián 40 ország 176 kutatója vett részt.

Rendező szervek: Az Orthopterist's Society (amelynek a rendezvény egyben a 8. konferenciája volt), elnöke Dr. Th. Cohn (USA), helyileg pedig a CIRAD (nemzetközi agrárkutatói és fejlesztési szervezet) Dr. M. Lecoq vezetésével.

Helyszín: Montpellierben a Le CORUM, egy modern kongresszusi központ, amely minden ilyen alkalomhoz szükséges felszereléssel rendelkezett. A kevés, nem angol-nyelvű előadáshoz fejhallgató szinkron tolmácsolást biztosítottak. Étkezés (közös ebéd) ugyancsak az épületben történt. A túrista főszezon ellenére sikerült valamennyiünknek a kongresszus közeli szállodákban elhelyezkedni.

A résztvevők. Természetesen a rendező Franciaország vett részt a legnépesebb delegációval (42), amit az is magyaráz, hogy a CIRAD tekintélyes kutatói és gyakorlati feladatot vállal Észak-Afrikában, elsősorban a sáskajárásokkal gyakorta sújtott frankofon államokban. Megjegyzendő, hogy a Magyarország közvetlen környezetében lévő államok nem, vagy alig voltak képviselve. Viszont jelentős számú résztvevő volt Afrikából (pl. Ghanából 21), ami az ottani, gyakran súlyos sáskajárások miatt is érthető. Jelentősebb képviselő érkezett még az USA-ból (15), Angliából (12), Spanyolországból (10), Németországból (8) és Dél-Amerikából (8).

A konferencia lefolyása: A rendező szervek nyomtatékosan hangsúlyozták a poszteres prezentálás előnyeit az orális előadásokkal szemben. Ennek megfelelően – a rövid plenáris ülés két áttekintő előadásán kívül – a négy szimpózium keretében mindössze 30 előadás hangzott el, viszont 126, témák szerint csoportosított poszteren (lásd a mellékletet) mutatták be a kutatói eredményeket. Az előadások és poszterek Abstract kötetét, valamint a résztvevőkre vonatkozó adatokat tartalmazó listát már a kezdés előtt kézhez kaptuk.

A szimpóziumok tárgyköre. A 30 előadás a következő szimpóziumok keretében hangzottak el: 1/ Van-e értelme a vándorsáskák és egyenesszárnyúak elleni védekezésnek? 2/ Molekulák és a morfológia: a filogenetikai módszerek szintézise felé. 3/ A Föld füves területein élő egyenesszárnyúak összehasonlító ökológiája és faunisztikája. 4/ Biológiai védekezés és környezeti feltételei. Néhány előadás, de különösen a poszterek – a felsorolt szimpóziumok által

megjelenített tárgyköriön kívül – felölelték az orthopterológia teljes területét.

A konferencia hangsúlyos elemei: Noha az egyeneszárnyú rovarokkal foglalkozó kutatási ágak mindegyike képviseltette magát, mégis kiemelkedett a sáskajárások ökológiai szemléleten alapuló korlátozása, az inszekticidus kezelések melletti alternatív védekezések keresése, kifejlesztése. Ezzel magyarázható a vándorsáskák betegség-okozó mikroorganizmusával, ezek gyakorlati alkalmazásával foglalkozó előadások és poszterek jelentős száma. Ráműtattak a globális felmelegedés, illetve a Föld számos pontján terjeszkedő szárazodás, sivatagosodás okán várható sáskajárások gyakoriságának és kiterjedtségének az emelkedésére is.

Magyarországi résztvevők száma 3 (Nagy B., Orci K.M., Szövényi G.), egy 4. bejelentkező (Kisbenedek T.) anyagi támogatás hiányában nem jelenhetett meg. Poszter-témáink: Az Orthoptera-együttesek évtizedes változásai a Tihanyi-félszigeten (Nagy B., Szentkirályi F., Kádár F.), a magyar tarsza (*Isophya costata*) ökológiai plaszticitása szintopikus együttesek alapján (Nagy B., Szövényi G.), a *Stenobothrus fischeri* sáska görög és magyar populációk hímjeinek eltérő hangadása (Orci K.M., von Helvesen, O.), a vegetáció struktúra és a sáska-morfológia viszonya (Orci K.M., Kisbenedek T.), Orthoptera együttesek fajainak mozgási mintázata fragmentált élőhelyek között (Szövényi G.). Érdeklődő szakemberekkel bőven nyílt idő témáink megvitatására, mivel a délelőtti és délutáni, viszonylag gyakori előadási szünetekben a résztvevők éppen a poszter-térben gyülekeztek. Témáink a konferencia számos témaköréhez szorosan kapcsolódtak.

Egyéb rendezvények: A szervezők – a nem túl jelentős számú kísérő számára rendezett városi és környéki kirándulásokon kívül – gondoskodtak egy reprezentatív, rovargyűjtésre alkalmas adó post-congress tour-ról is (aug. 24-29) a francia középhegység déli felébe, amelyen (főként ennek borsos külön költségei miatt) mi nem vettünk részt.

Rendezési és szociális körülmények: A francia rendező szerv kifogástalan munkát végzett, amely már a kongresszus előtti, sőt utáni időszakra is kiterjedt az internetes és tájékoztatásokkal, helyszíni tanácsadással. A kongresszusi centrum környéki utcákon, aluljárókban feltűnő emblémás-transzparensok irányítottak a helyszínre. A szervezés előzékenységére az is jellemző volt,

hogy egyikünk óhajára a konferencia utáni szabad napon autót, illetve helyismerő szakembereket biztosított a közeli tengerparti dűnevidéken történő rövidebb gyűjtőút számára.

A konferencia hazai vonatkozásai. A konferencia előadásai és a poszterek tanulmányozása a hazai résztvevők számára igen hasznos és gondolatébresztő volt, különösképpen azért is, mert két résztvevőnk, mint doktorandusz, éppen orthopterológiai témán dolgozik. Magyarország a sáskajárások zónák északi peremén helyezkedik el. Még nem lehet megítélni, hogy az 1993. évi nálunk jelentkezett marokkói sáskajárás kapcsolatba hozható-e a globális felmelegedéssel, azonban a már határozottan kimutatható felmelegedési trend mindenképpen kedvezni fog e meleg-kedvelő rovar-csoportnak. S ha ehhez hozzávesszük az agrárművelésből kivonandó tekintélyes terjedelmű felületeket, megállapítható, hogy a keletkező parlagok, de még az erdősítendő és erdősített területek is még éveken keresztül kiváló élőhelyet fognak biztosítani az Orthoptera-együtteseknek, újabb gradációs lehetőségeket sem kizárva számukra. Ezért az egyeneszárnyú rovarok kutatása, e kutatások élvonalával való szorosabb kapcsolattartás – amihez a fenti konferencián való részvétel is hozzájárult – Magyarországon is indokolt.

A kongresszuson lehetővé vált intenzív szakmai találkozók egyikén merült fel, hogy – a hollandiai irányítással megindult egyik európai projekt, amely Európa Orthoptera fajainak újabb, kritikai felmérését tűzte ki célul – a délkelet-európai régióval kapcsolatos szervező értekezletre Budapesten kerülhetne sor. K-G. Heller alprojekt felelőssel való megbeszélés során ennek a lehetőségét nem zártuk ki, természetesen kötelező ígéretet nem tehattunk.

Nagy Barnabás, Budapest

Sikerés nagydoktori védés

Dr. Zombori Lajos tagtársunk 2001. szeptember 25-én a Magyar Tudományos Akadémián sikeresen megvédte „Levéldarázs-taxonómi és rovaralaktan” című munkáját, így elnyerte a MTA biológiai tudományok doktora címet. Gratulálunk és további eredményes munkát kívánunk.

(szerk.)

Élővilág – A Kárpát-medence természeti enciklopédiája

Az idei évben indult, kéthetente megjelenő folyóirat számai közül az alábbiakban található rovarani témájú cikkek:

10. szám: Távoli vidékek küldöttjei. 12–17. oldal: Rovarküldötték (szerző: Merkl Ottó).

11. szám: A kitinpáncél védelmében. Az egész szám a bogarakról szól (szerzők: Merkl Ottó és Szél Győző).

14. szám: A városok élővilága. 10–16. oldal: Városlakó ízeltlábúak (szerző: Merkl Ottó).

Az írásokat illusztráló képek között számos tagtársunk képei is láthatók. Természetesen a sorozat többi száma is érdekes!

Merkl Ottó, Budapest

Dél-koreai út

2001 október 8-28 között a Koreai Köztársaságban jártunk. Utazásunk céljai a következők voltak: 1) sajtó alá rendezni a nemzetközi (koreai, lengyel, magyar) együttműködéssel készülő „The Macro-Moths of North Korea” könyv kéziratát és ábraanyagát, 2) áttekinteni a chuncheoni Center of Insect Systematics (CIS) koreai nagylepke- és molygyűjteményét, segíteni az indet-anyagok csoportokra válogatásában és feldolgozásában és 3) terepi gyűjtéseket végezni lehetőség szerint minél több területen és élőhelytípusban.

A könyv elkészítésével és megjelentetésével kapcsolatban igen komoly sikereket értünk el: a teljes kétnyelvű (koreai és angol) szöveg elkészítését és első korrektúráját még ott-tartózkodásunk ideje alatt sikerült befejezni és az ábraanyag (minden a könyvben szereplő – 770 – fajról színes kép jelenik majd meg) közel felét is összeállítottuk K.T. Park professzorral és munkacsoportjával közösen, időnként valóban éjszakába nyúló, megfeszített munkával. A hiányzó mintegy 400 kép háromnegyedét hazaérkezésünket követően elkészítettük és elküldtük Chuncheonba (a további képeket a suwoni intézetben fogják elkészíteni). Ha a CD időben elér rendeltetési helyére, akkor a könyvet várhatóan még november vége előtt ki is nyomtatják és Karácsonyra meg is érkehetnek a szerzői példányok.

A CIS gyűjteményében mindenekelőtt a Paekdusan kínai területre eső vonulataiban tavaly és idén gyűjtött anyagokat vizsgáltuk meg és a már kipreparált bagolylepke-anyagot meg is határoztuk. Emellett három, Korea faunájára nézve új *Ethmia*-faj (*Oecophoridae*, *Ethmiinae* - feketemolyok) példányait is sikerült a helyi (és a suwoni és

inchoni) gyűjtemény(ek)ben megtalálni és azonosítani, ezek részletesebb vizsgálata jelenleg folyik.

A könyvírás és a gyűjteményi munka mellett elsősorban esti-éjjeli gyűjtéseket végeztünk, részben Chuncheon környéki vegyes lombhullató erdőkben, részben a Gyémánt-hegység dél-koreai vonulataiban (Sorak-san), valamint a félsziget déli nagy hegyvonulataiban (Chiri-san, Paekun-san) és Jeju (Cheju, Quelpart Island) szigetén. A gyűjtött anyag legnagyobb része őszibagoly (*Noctuidae*: *Xylenini*), ezen túlmenően más lepkecsaládok és egyéb rovarcsoportok, valamint myriapodák képviselik a gyűjtött anyagot. Összességében 15 egyedi gyűjtést végeztünk (Nos 1701-1715).

A gyűjtött anyag erősen kicsi és – legalábbis a bagolylepkéket illetően – erősen válogatott, jó minőségű és fajösszetételű. Ebben az időszakban Koreában a szibériai monszun és a kései tájfunok alakítják az időjárást: általában a mi „vénesszonyok nyara”-hoz hasonló, verőfényes, igen szép idő van, de a naplementét követően rohamosan hűl le a levegő, és sötétedésre már kifejezetten hűvös van, a kisugárzás igen erős. Ennek következtében a rovarok mozgásaktivitása kicsiny, csupán az erre az időszakra specializálódott néhány faj és fajcsoport aktív, az is rendszerint csak egy rövidebb ideig és főként a táplálkozással törődik, így kicsorgó nedvű fákon illetve csalival gyűjthetőek, a lámpázás eredményessége jelentősen elmarad a csalizásától. Amikor viszont a tájfunok peremei elérik a félszigetet, akkor komoly esőzések vannak, melyben ugyan nem kevés állat mozog, de ezek rendre a széllel együtt mozgó őszi vándorok, a terület faunájára kevésbé jellemző, olykor kifejezetten tömeges fajok.

A gyűjtések során számos jellemző őszibagoly-fajból sikerült a korábbi teljes anyagunknál nagyobb példányszámú sorozatokat gyűjteni, összességében a pacifikus őszi-tavaszi fauna kutatására tett erőfeszítéseink komoly sikereket hoztak. Más rovarcsoportok gyűjtését illetően korántsem ilyen rózsás a helyzet, a száraz, éjszakánként hideg, a hegyekben fagyos idő miatt nagyon kevés egyéb állat (beleértve gerinceseket is) került szemünk elé, illetve csapdáinkba.

Kun András és Ronkay László, Budapest

Dr. Gozmány László 80 éves

A MTM lepkegyűjteménye meghitt, családias legkörben ünneplete Laci bácsi születésnapját. Sok

régi, szívet-lelket derítő anekdota hangzott el, megemlékeztünk a régiekről. És természetesen a legújabbak is szóba kerültek, de ne gondoljunk semmi rosszra, kizárólag lepkékről esett szó.

Születésnap ajándékként Mészáros László „Magyarország természeti kincsei” című gyönyörű fénykép albumát nyújtottuk át a lepkegyűjtemény és a magyar lepkészek nevében, a következő ajánlással:

*eleid napnyugti honából
pannón földre születél
hogy hét nyelved hirdesd:
ismerd ami él pikkelyző szárnyaival!
boldog az aki látott téged
boldog aki ma köszöthet
életed oktávóján:
taníts minket élj soká még
szümmókás szaracén!*

(BZs)

Rovarbörzék

Nürnbergi Insektenschau: Palearktikus rovarbörze. 2001. november 11-én, 9:00 - 15:00 óra között. Szervezi a Kreis Nürnberger Entomologen. Helye: Genossenschaftssaalbau Matthäus - Hermann-Platz 2, 90471 Nürnberg. 12:00-14:00-ig két disorozat vetítésére kerül sor. Információ: www.bioform.de vagy Bioform Entomologiebedarf Grossgeschaidt 21 D-90562 Heroldsberg, tel +49-(0)9126-286330 info@bioform.de.

Insektenbörse in Leipzig: 2001. november 24-én, szombaton 9-16.00 óráig. Helye: Paul - Flechsig - Institut, Jahallee 59 Stadtmitte, szemközt a Stadionnal. Információ és asztalfoglalás: Bernd und Timo Liese, Distelkamp 24, 29225 Celle, Tel.:05141- 45951. E-mail:Bliese2000@aol.com, ww.Insektenfundgrube.de.

Entomologická burza: Rovarkiállítás és börze. České Budějovice (Budweis), Kulturni Dům VLTAVA, ulice F. Ondříčka 46, 9.00 - 13.00-ig szombaton 2001. XI. 24-én. Kapcsolat és információ: Mgr. Zdenek Hanč, Pražká 53, 37004 Č. Budějovice. CZ. tel. ++420/38/7434182. mobil: 0737519169, E-mail: zhanc@zahoo.com.

Great Entomology and Natural History Auction: Hotel des Ventes Drouot Richelieu - Paris - France. Árverésre kerülnek régi rovargyűjtemények, rovarani témájú könyvek, őslények, ásványok, meteoritok, fossziliák stb. Kapcsolat, információ és katalógus rendelés:

Thierry de Maigret, 5, rue de Montholon, 75009 Paris - France. Tel: 33.1 44 83 95 20, Fax: 33.1 44 83 95 21.

Insektenbörse in Pardubice: 2002. január 12-én, vasárnap 8 - 15 óráig. Helye: Saal des ABC-Klubs, Štolbova-Str. Pardubice, Tschechische Republik. Információ és asztalfoglalás: Morpho v.o.s., P.O. BOX 25, CZ-530 03 Pardubice. Tel: 420 40 6670519, Fax: +420 40 6670773.

Entomologentagung Wien 2002: 2002 február 23-án szombaton 14:00h - 18:00h és 2001 február 24-én vasárnap 8:30h - 15:00h. Helye: Volkshochschule Ottakring, Ludo Hartmann-Platz 7, A-1160 Wien, Austria. Helyfoglalás: wolfgang.barries@chello.at.

Internationale Insektentage - Insektenbörse Prag 2002: Helye: Národní dům - ÚKDŽ, Náměstí Míru, No 9, Praha 2. Megközelíthető a 4, 16, 22, 34 sz. villamosokkal a "Náměstí Míru" megállónál. A börzék időpontjai: a tavaszi börze 2002. III. 2-án 10.00 - 07.00-ig szombaton, 2002. III. 3-án 8.00 - 13.00-ig vasárnap. Az őszi börze 2002. X. 5-én szombaton 10.00 - 17.00 óráig és 2002. X. 6-án vasárnap 8.00 - 13.00 óráig. Információ és asztalfoglalás: ENTO-TERA, Vladislav Malý & Co., Podskalská 6, 128 00 Praha 2, Tel.: +420 2 24 92 24 68, Privát: +420 2 24 91 89 75, E-mail: entotera@login.cz.

(RI)

A MAGYARORSZÁGON VÉDETT ÉS FOKOZOTTAN VÉDETT ÍZELTLÁBÚAK

13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 24. §-ának (2) bekezdésében, 69. §-ának (3) bekezdésében, továbbá 85. §-ának b) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) A védett növény-, illetve állatfajokat, valamint egyedeik pénzben kifejezett értékét az 1. számú, illetőleg a 2. számú melléklet, a fokozottan védett növény-, illetve állatfajokat, valamint egyedeik pénzben kifejezett értékét a 3. számú, illetőleg a 4. számú melléklet szerint állapítom meg.

(2) A teljes pénzben kifejezett értéket kell figyelembe venni a faj élő vagy élettelen példánya, bármely fejlődési alakja, továbbá felismerhető része, származéka esetében.

2. § Az ökológiai folyamatokban betöltött fontos, nélkülözhetetlen szerepük miatt védettek a fészeképítő hangyafajok által épített fészkek (hangyabolyok). A természetvédelmi oltalom alatt álló fészeképítő hangyafajok körét és a hangyabolyok pénzben kifejezett értékét az 5. számú melléklet szerint állapítom meg.

3. § A fokozottan védett barlangok körét a 6. számú melléklet szerint állapítom meg.

4. § (1) A rendelet 1-4. számú mellékleteiben nem szereplő, az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok körét a 7. számú és a 8. számú melléklet tartalmazza.

(2) Az (1) bekezdés szerinti fajokra a Tvt. 42-44. és 80. §-ának, továbbá a védett állatfajok védelmére, tartására, bemutatására és hasznosítására vonatkozó részletes szabályokról szóló 8/1998. (I. 23.) Korm. rendelet, valamint a természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A 7. és 8. számú mellékletben szereplő növény-, illetve állatfajok esetében a Tvt. 42. § (3)-(4) bekezdése, valamint a Tvt. 43. § (2) bekezdése szerinti engedély csak korlátozott számú példányra, kutatási, oktatási célból, valamint egyes fajok újranépesítése, újratelepítése vagy mesterséges szaporítása érdekében, illetve egyéb közérdekből adható. Közegészségügyi okból, a légiközlekedés biztonsága, valamint az okszerű mezőgazdasági termelés biztosítása érdekében – amennyiben természetvédelmi érdeket nem sért – a bütykös hattyú (*Cygnus olor*), a házi veréb (*Passer domesticus*), a kárókatona (*Phalacrocorax carbo*), a sárgalábú sirály (*Larus cachinnans*) és a seregély (*Sturnus vulgaris*) riasztása, elejtése, gyérítése, állományának szabályozása engedélyezhető, de riasztásuk a védett természeti területeken kívül július 1. és február 28. között, a repülőtereken és biztonsági övezetükben pedig egész évben engedély nélkül végezhető.

(4) A 8. számú mellékletben szereplő hólyagos foka és a grönlandi foka származékai esetében a Tvt. 43. § (2) bekezdése szerint engedély adható abban az esetben is, ha igazolható, hogy a származék elkészítéséhez e két faj valamelyikének

egyedét az inuit nép tagjai hagyományos vadászattal ejtették el.

(5) A 7. számú mellékletben szereplő növényfajok pénzben kifejezett értéke egyedenként 10 000 Ft.

(6) A 8. számú mellékletben szereplő állatfajok közül a bütykös hattyú, a házi veréb, a kárókatona, a sárgalábú sirály és a seregély pénzben kifejezett értéke egyedenként 1000 Ft, a többi faj esetében egyedenként 20 000 Ft.

5. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben felsorolt fajok kivételével – a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba. Egyidejűleg a védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, egyedeik értékéről, a fokozottan védett barlangok körének megállapításáról, valamint egyes védett állatfajokkal kapcsolatos korlátozások és tilalmak alóli felmentésekről szóló, többször módosított 1/1982. (III. 15.) OKTH rendelkezés hatályát veszti.

(2) A 2. számú mellékletben felsorolt halfajok közül a dunai nagyhering, a fenékjáró küllő, a gyöngyös koncér, a leánykoncér, a szivárványos ökle és a tarka géb esetében az e rendelet szerinti védelem 2002. január 1-jén lép hatályba.

6. § Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

- a Tanács 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről;

- a Tanács 83/129/EGK irányelve egyes fókabírók prémjének és az abból származó termékeknek a tagállamokba történő behozataláról;

- a Tanács 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek és vadon élő növény- és állatvilág megőrzéséről.

2. számú melléklet a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelethez

Védett állatok

ÍZELTLÁBÚAK

RÁKOK

Kövi rák *Austropotamobius torrentium* 10 000

SZÁZLÁBÚAK

Öves szkolopendra *Scolopendra cingulata* 10 000

PÓKOK

Bikapók *Eresus cinnabarinus* 2 000

Búvárpók *Argyroneta aquatica* 2 000
 Farkos állaspók *Tetragnatha reimoseri* 2 000
 Karéjos keresztespók *Argiope lobata* 2 000
 Kövi torzópók *Atypus muralis* 2 000
 Magyar aknászpók *Nemesia pannonica* 10 000
 Nádi állaspók *Tetragnatha striata* 2 000
 Óriás-keresztespók *Araneus grossus* 2 000
 Parti vidrapók *Dolomedes plantarius* 2 000
 Pokoli cselőpók *Lycosa vultuosa* 2 000
 Rejtett állaspók *Tetragnatha shoshone* 2 000
 Szegélyes vidrapók *Dolomedes fimbriatus* 2 000
 Szongáriai cselőpók *Lycosa singoriensis* 2 000
 Szurkos torzópók *Atypus piceus* 2 000
 Tölgyestorzópók *Atypus affinis* 2 000

ROVAROK

Kérészek rendje

Dunavirág *Polymitarcis virgo* 2 000
 Rajnai denevérszárnyú-kérész *Oligoneuriella rhenana* 2 000
 Tiszavirág *Palingenia longicauda* 2 000

Szitakötők rendje

Csermelyszitakötő *Onychogomphus forcipatus* 2 000
 Díszes légivadász *Coenagrion ornatum* 2 000
 Erdei szitakötő *Ophiogomphus cecilia* 10 000
 Feketelábú szitakötő *Gomphus vulgatissimus* 2 000
 Hegyi szitakötő *Cordulegaster bidentatus* 10 000
 Holdkék szitakötő *Coenagrion lunulatum* 2 000
 Kétfoltú szitakötő *Epitheca bimaculata* 2 000
 Kisasszony-szitakötő *Calopteryx virgo* 2 000
 Lándzsás légivadász *Coenagrion hastulatum* 2 000
 Lápi aca *Anaciaeschna isosceles* 2 000
 Lápi légivadász *Ceriagrion tenellum* 2 000
 Lassú szitakötő *Sympetrum depressiusculum* 2 000
 Mocsári szitakötő *Libellula fulva* 2 000
 Nagy foltosrabló *Lestes macrostigma* 2 000
 Pataki szitakötő *Orthetrum brunneum* 2 000
 Piros szitakötő *Leucorrhinia pectoralis* 10 000
 Réti rabló *Lestes dryas* 2 000
 Ritka légivadász *Coenagrion scitulum* 2 000
 Sárgafoltos hegyiszitakötő *Cordulegaster boltonii* 10 000
 Sárgafoltos szitakötő *Somatochlora flavomaculata* 2 000
 Sárgás szitakötő *Stylurus flavipes* 10 000
 Tócsaszitakötő *Leucorrhinia caudalis* 10 000
 Zöld aca *Aeshna viridis* 10 000

Fogólábúak rendje

Imádkozó sáska *Mantis religiosa* 2 000

Egyenesszárnyúak rendje

Áttelelő sáska *Aiolopus strepens* 2 000
 Barbársáska *Calliptamus barbarus* 2 000
 Bújókáló avarszöcske *Pholidoptera litoralis* 10 000
 Erdélyi kurtaszárnyú-szöcske *Ph. transsylvanica* 50 000
 Erdélyi virágszöcske *Leptophyes discoidalis* 10 000
 Eurázsiai rétisáska *Stenobothrus eurasius* 10 000
 Farkos lomboszöcske *Tettigonia caudata* 2 000
 Fogasfarkú szöcske *Polysarcus denticauda* 2 000
 Fuss-pókszöcske *Poecilimon fussi* 10 000
 Fűrészlábú szöcske *Saga pedo* 50 000
 Illír tarsza *Isophya modestior* 10 000
 Kárpáti tarsza *Isophya brevipennis* 10 000

Keleti pókszöcske *Poecilimon intermedius* 10 000
 Keleti vándorsáska *Locusta migratoria* 10 000
 Önbeásó sáska *Acrotylus longipes* 2 000
 Pannon sáska *Epacromius coeruleipes* 2 000
 Pontuszi sáska *Epacromius tergestinus* 2 000
 Pusztai tarsza *Isophya modesta* 10 000
 Rövidszárnyú hegyisáska *Arcyptera microptera* 10 000
 Schmidt-pókszöcske *Poecilimon schmidti* 10 000
 Sisakos sáska *Acrida hungarica* 10 000
 Szép hegyisáska *Arcyptera fusca* 10 000
 Tarka hegyisáska *Podisma pedestris* 2 000
 Törös szöcske *Gampsocleis glabra* 2 000
 Változó sáska *Celes variabilis* 2 000
 Vöröslábú hegyisáska *Odontopodisma rubripes* 10 000

Poloskák rendje

Lándzsás karimáspoloska *Aquarius laciniata* 2 000
 Nagy molnárpoloska *Gerris najas* 2 000
 Sárgapajzsú hanyattúszó-poloska *Notonecta lutea* 2 000
 Szőrös pajzsospoloska *Odontoscelis hispidula* 2 000

Kabócák rendje

Mannakabóca *Cicada orni* 2 000
 Óriás-énekeskabóca *Tibicina haematodes* 2 000

Pajzstetvek rendje

Lengyel bíborpajzstetű *Porphyrophora polonica* 2 000

Recésszárnyúak rendje

Erdei hangyaleső *Myrmeleon formicarius* 2 000
 Keleti rablópile *Libelloides macaronius* 10 000
 Kétszínű fogólábú-fátyolka *Mantispa styriaca* 2 000
 Párducfoltos hangyaleső *Dendroleon pantherinus* 10 000
 Pusztai hangyaleső *Acanthaclisis occitanica* 10 000

Tevenyakú fátyolkák rendje

Déli kurta-tevenyakú *Inocellia braueri* 2 000

Bogarak rendje

Futóbogárfélék családja

Aknásfutrinka *Osimus amophilus* 10 000
 Alhavasí futrinka *Carabus irregularis* 10 000
 Aranyos bábrabló *Calosoma sycophanta* 2 000
 Aranyos futrinka *Carabus auronitens* 10 000
 Aranypettyes bábrabló *Calosoma auropunctatum* 2 000
 Aranypettyes futrinka *Carabus hortensis* 2 000
 Balkáni futrinka *Carabus montivagus* 10 000
 Börfutrinka *Carabus coriaceus* 2 000
 Domború futrinka *Carabus glabratus* 2 000
 Dunántúli kékfutrinka *Carabus germari* 2 000
 Dunántúli vízfutrinka *Carabus nodulosus* 10 000
 Érdes futrinka *Carabus scabriusculus* 2 000
 Fekete cirpelőfutó *Cychrus caraboides* 2 000
 Gebhardt-vakfutrinka *Duvalius gebhardti* 50 000
 Hortobágyi gyászfutó *Poecilus kekesiensis* 50 000
 Kárpáti futrinka *Carabus linnei* 10 000
 Kék futrinka *Carabus violaceus* 2 000
 Kis aknásfutrinka *Acinopus picipes* 10 000
 Lánco futrinka *Carabus problematicus* 10 000
 Lapos kékfutrinka *Carabus intricatus* 2 000
 Ligeti futrinka *Carabus nemoralis* 2 000
 Magyar vakfutrinka *Duvalius hungaricus* 10 000
 Mezei futrinka *Carabus granulatus* 2 000
 Nagyfejű futrinka *Dixus clypeatus* 10 000

Pompás futrinka <i>Carabus obsoletus</i> 10 000	Szarvasbogár <i>Lucanus cervus</i> 2 000
Ragyás futrinka <i>Carabus cancellatus</i> 2 000	Tülkös szarvasbogár <i>Sinodendron cylindricum</i> 10 000
Rezes futrinka <i>Carabus ullrichi</i> 2 000	<i>Ganéjtúrófélék családja</i>
Sárgalábú cirpelőfutó <i>Cychrus attenuatus</i> 2 000	Holdszarvú ganéjtúró <i>Copris lunaris</i> 2 000
Selymes futrinka <i>Carabus convexus</i> 2 000	Jámbor galacsinhajtó <i>Scarabaeus pius</i> 10 000
Sokszínű futrinka <i>Carabus arcensis</i> 10 000	Magyarföldi ganéjtúró <i>Chironitis hungaricus</i> 10 000
Steven-turzásfutó <i>Stenolophus steveni</i> 10 000	Óriás-galacsinhajtó <i>Scarabaeus typhon</i> 10 000
Szárnyas futrinka <i>Carabus clathratus</i> 10 000	Szarvas ganéjtúró <i>Bolbelasmus unicornis</i> 10 000
Szegélyes futrinka <i>Carabus marginalis</i> 50 000	<i>Cserebogárfélék családja</i>
Szomorú büzfutó <i>Chlaenius sulcicollis</i> 50 000	Bogáncs-virágbogár <i>Potosia fieberi</i> 50 000
Vájárfutrinka <i>Scarites terricola</i> 10 000	Magyar virágbogár <i>Netocia ungarica</i> 10 000
Változó futrinka <i>Carabus scheidleri</i> 10 000	Nyolcpettyes virágbogár <i>Gnorimus variabilis</i> 50 000
Vízi futrinka <i>Carabus variolosus</i> 10 000	Orrszarvúbogár <i>Oryctes nasicornis</i> 10 000
Vöröslő futó <i>Leistus terminatus</i> 10 000	Pompás virágbogár <i>Cetonischema aeruginosa</i> 2 000
<i>Csíkbogárfélék családja</i>	<i>Cincérfélék családja</i>
Óriás-csíkbogár <i>Dytiscus latissimus</i> 50 000	Ácsincér <i>Ergates faber</i> 50 000
Széles tavicsíkbogár <i>Graphoderus bilineatus</i> 50 000	Alföldi virágincér <i>Vadonia stevenii</i> 2 000
<i>Karimáslágybogár félék családja</i>	Árgusszemű cincér <i>Musaria argus</i> 2 000
Pusztai karimásbogár <i>Psilothrix femoralis</i> 10 000	Bíborcincér <i>Purpuricenus budensis</i> 2 000
<i>Nünükéfélék családja</i>	Boglárka-cserjecincér <i>Cortodera flavimana</i> 2 000
Díszes nünüke <i>Meloe decorus</i> 50 000	Borókakincér <i>Semanotus ruscicus</i> 2 000
Keskenyfedős élősdibogár <i>Stenoria apicalis</i> 10 000	Daliás cincér <i>Acanthocinus aedilis</i> 2 000
Kis hólyaghúzó <i>Mylabris tenera</i> 2 000	Diófacincér <i>Megopsis scabricornis</i> 2 000
Magyar nünüke <i>Meloe hungarus</i> 10 000	Feketemintás gesztcincér <i>Leiopus punctulatus</i> 10 000
Őszi nünüke <i>Meloe autumnalis</i> 10 000	Gyászincér <i>Morimus funereus</i> 10 000
Pannon hólyaghúzó <i>Mylabris pannonica</i> 2 000	Gyászoscincér <i>Dorcatypus tristis</i> 10 000
<i>Pattanóbogárfélék családja</i>	Harangvirág-bogáncscincér <i>Agapanthia maculicornis</i> 2 000
Kék pattanóbogár <i>Limoniscus violaceus</i> 50 000	Havasi cincér <i>Rosalia alpina</i> 10 000
Négyfoltos pattanóbogár <i>Ampedus quadrisignatus</i> 50 000	Hegylábi füzcincér <i>Oberea pedemontana</i> 10 000
<i>Karmosbogárfélék családja</i>	Hengeres szalmacincér <i>Theophilea cylindricollis</i> 2 000
Nagy karmosbogár <i>Potamophilus acuminatus</i> 50 000	Homoki gyalgcincér <i>Dorcadion decipiens</i> 2 000
Négyfűpúpú karmosbogár <i>Macronychus quadrituberculatus</i> 50 000	Katonás höscincér <i>Cerambyx miles</i> 10 000
<i>Málnabogárfélék családja</i>	Kéköld facincér <i>Rhopalopus insubricus</i> 10 000
Téli zuzmóbogár <i>Xerasia meschniggi</i> 50 000	Kerekpajzsú vércincér <i>Purpuricenus globulicollis</i> 10 000
<i>Lapbogárfélék családja</i>	Keskeny tölgycincér <i>Stenidea genei</i> 10 000
Skarlátbogár <i>Cucujus cinnabarinus</i> 2 000	Kétszínű nyárfacincér <i>Rhamnusium bicolor</i> 2 000
<i>Darázsbogárfélék családja</i>	Macskaherecincér <i>Pilemia hirsutula</i> 10 000
Sarkantyús fészekbogár <i>Macrosiagon tricuspdatum</i> 50 000	Magyar bogáncscincér <i>Agapanthiola leucaspis</i> 2 000
Szürke darázsbogár <i>Evaniocera dufouri</i> 50 000	Magyar darázscincér <i>Chlorophorus hungaricus</i> 2 000
<i>Díszbogárfélék családja</i>	Magyar facincér <i>Rhopalopus ungaricus</i> 10 000
Aranyos díszbogár <i>Eurythyrea aurata</i> 10 000	Magyar kutyatejcincér <i>Oberea euphorbiae</i> 2 000
Arias-díszbogár <i>Kisanthobia ariasi</i> 10 000	Mandulacincér <i>Lioderina linearis</i> 10 000
Fenyvesdíszbogár <i>Chalcophora mariana</i> 2 000	Molyhos höscincér <i>Cerambyx velutinus</i> 10 000
Guerin-karcsúdíszbogár <i>Agrilus guerini</i> 10 000	Nagy fürkészcincér <i>Necydalis major</i> 10 000
Homoki díszbogár <i>Acmaeoderella mimonti</i> 2 000	Nagy höscincér <i>Cerambyx cerdo</i> 10 000
Magyar virágdíszbogár <i>Anthaxia hungarica</i> 10 000	Párduccincér <i>Rusticoclytus pantherinus</i> 2 000
Tölgyfa-díszbogár <i>Eurythyrea quercus</i> 50 000	Pézsmacincér <i>Aromia moschata</i> 2 000
Tükrös díszbogár <i>Capnodis tenebrionis</i> 2 000	Sápadt éjicincér <i>Hesperophanes pallidus</i> 2 000
Türk-virágdíszbogár <i>Anthaxia tuerki</i> 10 000	Sarlófücincér <i>Cardoria scutellata</i> 10 000
<i>Gyászbogárfélék családja</i>	Selymes cserjecincér <i>Cortodera holosericea</i> 10 000
Gyászos árnyékbogár <i>Hymenalia morio</i> 50 000	Szalagos karcsúcincér <i>Leptura arcuata</i> 2 000
Magyar gyászbogár <i>Pedinus hungaricus</i> 10 000	Szalmacincér <i>Calamobius filum</i> 2 000
Pusztai gyászbogár <i>Platyscelis spinolae</i> 10 000	Szilfacincér <i>Akimerus schaefferi</i> 10 000
Ráncos gyászbogár <i>Probatiscus subrugosus</i> 50 000	Szil-fürkészcincér <i>Necydalis ulmi</i> 10 000
Szarvas gyászbogár <i>Cryphaeus cornutus</i> 10 000	Tölgy-díszcincér <i>Clytus tropicus</i> 10 000
<i>Bíborbogárfélék családja</i>	Vércincér <i>Purpuricenus kaehleri</i> 10 000
Kis bíborbogár <i>Schizotus pectinicornis</i> 2 000	Vöröscombú facincér <i>Rhopalopus spinicornis</i> 10 000
<i>Sárkánybogárfélék családja</i>	Vörösnyakú korongcincér <i>Pronocera angusta</i> 10 000
Lapos sárkánybogár <i>Pytho depressus</i> 50 000	<i>Levélbogárfélék családja</i>
<i>Szarvasbogárfélék családja</i>	Balatoni hínárbogár <i>Macroplea mutica</i> 50 000
Kis szarvasbogár <i>Dorcus paralellipedus</i> 2 000	Dárdahere-zsákhordóbogár <i>Antipus macropus</i> 2 000
	<i>Ormányosbogár félék családja</i>

Bakonyi ormányosbogár *Brachysomus mihoki* 10 000
 Büttyköshátú ormányosbogár *Herpes porcellus* 50 000
 Holttettetős ormányosbogár *Camptorrhinus statua* 10 000
 Laposorrú ormányosbogár *Gasterocercus depressirostris*
 10 000

Tegzesek rendje

Balkáni álcástegzes *Plectrocnemia minima* 10 000
 Elegáns mocsártegzes *Limnephilus elegans* 10 000
 Kárpáti forrástegzes *Melampophylax nepos* 2 000
 Karsztforrástegzes *Drusus trifidus* 10 000
 Lomha lápipozdorján *Oligotricha striata* 2 000
 Márványos örvénytegzes *Rhyacophila hirticornis* 2 000
 Nyugati őszitegzes *Chaetopteryx rugulosa* 2 000
 Páratlan alpesitegzes *Apatania muliebris* 10 000
 Szürke hosszúcsápú-tegzes *Ceraclea nigronervosa* 10 000

Lepkék rendje

Gyökérrágó-öslepké-félék családja

Balkáni gyökérrágólepke *Triodia amasina* 10 000
 Északi gyökérrágólepke *Pharmacis fusconebulosus* 10 000
 Farontólepkefélék családja

Nyárfarontólepke *Lamellocossus terebrus* 10 000

Csüngőlepké-félék családja

Görög fémlepke *Jordanita graeca* 2 000
 Nyugati csüngőlepke *Zygaena fausta* 10 000
 Ritka fémlepke *Adscita geryon* 2 000
 Vörös csüngőlepke *Zygaena laeta* 10 000

Zsákhordómolyfélék családja

Magyar zsákosmoly *Coleophora hungariae* 2 000
 Üveg szárnyűlepké-félék családja
 Délvidéki szitkár *Chamaesphecia colpiformis* 2 000
 Magyar szitkár *Chamaesphecia hungarica* 2 000
 Mocsári szitkár *Chamaesphecia palustris* 2 000
 Napvirágszitkár *Synansphecia affinis* 2 000

Sodrómolyfélék családja

Magyar tölgy makkmoly *Pammene querceti* 10 000

Tüzmolyok családja

Cifra fényilonca *Palmitia massilialis* 2 000
 Fehérfoltos kormosmoly *Algedonia luctualis* 10 000
 Keleti kormosmoly *Reskovitsia alborivularis* 50 000
 Mocsári tüzmoly *Ostrinia palustralis* 2 000

Tollasmolyfélék családja

Hangyabogánccs-tollasmoly *Calyciphora xanthodactyla*
 2 000

Magyar egytollú moly *Agdistis intermedia* 10 000

Busalepké-félék családja

Nyugati törpebusalepke *Spialia sertorius* 10 000
 Tisztesfü-busalepke *Carcharodus lavatherae* 50 000

Pillangófélék családja

Farkasalmalepke *Zerynthia polyxena* 10 000
 Fecskefarkú lepke *Papilio machaon* 2 000
 Kardoslepke *Iphiolides podalirius* 10 000
 Kis apollólepke *Parnassius mnemosyne* 10 000
 Fehérlepké-félék családja
 Dolomit-kéneslepke *Colias chrysotheme* 50 000
 Hegyi fehérlepke *Pieris bryoniae* 50 000
 Keleti mustárlepke *Leptidea morsei* 10 000
 Magyar fehérlepke *Pieris manni* 50 000
 Narancsszínű kéneslepke *Colias myrmidone* 50 000
 Sziklai fehérlepke *Pieris ergane* 50 000
 Boglárkalepke-félék családja

Barnabundás boglárka *Polyommatus admetus* 10 000
 Bükki szerecsenboglárka *Aricia artaxerxes* 10 000
 Csillogó boglárka *Polyommatus amandus* 10 000
 Északi boglárka *Plebejus idas* 2 000
 Gólyaorrboglárka *Aricia eumedon* 10 000
 Havasi tűzlepke *Lycaena hippothoe* 2 000
 Hegyi törpeboglárka *Cupido osiris (=sebrus)* 50 000
 Ibolyás tűzlepke *Lycaena alciphron* 2 000
 Karszti hangyaboglárka *Maculinea rebeli (=xerophila)*
 50 000

Kis tűzlepke *Lycaena thersamon* 2 000
 Magyar boglárka *Jolana iolas* 50 000
 Nagy tűzlepke *Lycaena dispar* 50 000
 Nagyfoltú hangyaboglárka *Maculinea arion* 50 000
 Szilfa-csücsköslepke *Satyrium w-album* 2 000
 Szürkés hangyaboglárka *Maculinea alcon* 50 000
 Tölgyfa-csücsköslepke *Satyrium ilicis* 2 000
 Türkiz boglárka *Maculinea ligurica* 50 000
 Vérfübboglárka *Maculinea teleius* 50 000
 Zánótboglárka *Maculinea nausithous* 50 000

Tarkalepké-félék családja

Atalantalepke *Vanessa atalanta* 2 000
 Csőröslepke *Libythea celtis* 2 000
 Díszes tarkalepke *Euphydryas maturna* 50 000
 Ezüstfoltos gyöngyházlepke *Boloria euphrosyne* 2 000

Fakó gyöngyházlepke *Boloria selene* 2 000

Gyászlepke *Nymphalis antiopa* 50 000
 Kék lonclepke *Limenitis reducta* 2 000
 Keleti gyöngyházlepke *Argyronome laodice* 10 000

Kis fehérsávospapka *Neptis sappho* 10 000

Kis rókalepke *Aglais urticae* 10 000

Kis színjátszólepke *Apatura ilia* 2 000

Lápi gyöngyházlepke *Brenthis ino* 10 000

Lápi tarkalepke *Euphydryas aurinia* 50 000

L-betűs rókalepke *Nymphalis vau-album* 50 000

Lonclepke *Limenitis camilla* 2 000

Magyar színjátszólepke *Apatura metis* 50 000

Magyar tarkalepke *Melitaea telona* 50 000

Nagy fehérsávospapka *Neptis rivularis* 2 000

Nagy nyárfalepke *Limenitis populi* 50 000

Nagy rókalepke *Nymphalis polychloros* 10 000

Nagy színjátszólepke *Apatura iris* 10 000

Nappali pávaszem *Inachis io* 2 000

Vörös rókalepke *Nymphalis xanthomelas* 50 000

Zöldes gyöngyházlepke *Pandoriana pandora* 2 000

Szemeslepké-félék családja

Homoki ökörszemlepke *Hyponephele lupina* 2 000

Sápadt szemeslepke *Lopinga achine* 10 000

Tarka szemeslepke *Chazara briseis* 10 000

Tarkaszövőfélék családja

Tarkaszövő *Endromis versicolora* 2 000

Pávaszemes-szövőfélék családja

Kis pávaszem *Eudia pavonia* 10 000

Közepes pávaszem *Eudia spini* 50 000

Nagy pávaszem *Saturnia pyri* 10 000

Szövőlepké-félék családja

Sárga gyapjasszövő *Eriogaster catax* 50 000

Tavaszi gyapjasszövő *Eriogaster lanestris* 10 000

Ősziszövőfélék családja

Pitypangszövő *Lemonia taraxaci* 10 000

Sávospohók *Lemonia dumi* 10 000

Szenderfélék családja

Dongószender <i>Hemaris tityus</i>	2 000
Halálfejes lepke <i>Acherontia atropos</i>	10 000
Pöszörszender <i>Hemaris fuciformis</i>	10 000
Tölgyfaszender <i>Marumba quercus</i>	10 000
Törpészender <i>Proserpinus roserpina</i>	2 000
<i>Araszolófélék családja</i>	
Békabogyó-araszoló <i>Acasis appensata</i>	10 000
Csücskös sziklaaraszoló <i>Odontognophos dumetatus</i>	2 000
Fagyal-faaraszoló <i>Peribatodes umbraria</i>	2 000
Fehérszárnyú aranyaraszoló <i>Perconia strigillaria</i>	2 000
Hálós rétiaraszoló <i>Schistostege decussata</i>	50 000
Hangyabogáncs-törpearaszoló <i>Eupithecia graphata</i>	2 000
Havasi lápiaraszoló <i>Hydraelia sylvata</i>	2 000
Havasi sziklaaraszoló <i>Charissa ambiguata</i>	10 000
Hullámvonalas araszoló <i>Hydria undulata</i>	2 000
Kis tavaszaraszoló <i>Archiearis puella</i>	2 000
Lápi tarkaaraszoló <i>Chariaspilates formosarius</i>	10 000
Magyar faaraszoló <i>Paraboarmia viertlii</i>	2 000
Mészke-sziklaaraszoló <i>Charissa pullata</i>	2 000
Molyhostölgy-levélaraszoló <i>Ennomos quercarius</i>	2 000
Nagy mályvaaraszoló <i>Larentia clavaria</i>	2 000
Nyílfoltos tarkaaraszoló <i>Perisoma sagittata</i>	10 000
Sziklaüröm-araszoló <i>Dyscia conspersaria</i>	2 000
Tarka sziklaaraszoló <i>Charissa variegatus</i>	50 000
Tőzegáfonya-araszoló <i>Arichanna melanaria</i>	10 000
Változó sziklaaraszoló <i>Charissa intermedius</i>	50 000
Vonalkás hegyiaraszoló <i>Euphya scripturata</i>	10 000
<i>Púposzövőfélék családja</i>	
Apáca-púposzövő <i>Furcula bicuspis</i>	2 000
Aranyfoltos púposzövő <i>Leucodonta bicoloria</i>	10 000
Barátka-púposzövő <i>Odontosia carmelita</i>	10 000
Kormos púposzövő <i>Notodonta torva</i>	2 000
Nyírfa-púposzövő <i>Pheosia gnoma</i>	2 000
Sárgaholdas púposzövő <i>Phalera bucephaloides</i>	10 000
Szilfa-púposzövő <i>Dicranura ulmi</i>	2 000
<i>Medvelepkefélék családja</i>	
Csonkaszárnyú medvelepke <i>Ocnogyna parasita</i>	2 000
Csupasz medvelepke <i>Nudaria mundana</i>	10 000
Díszes medvelepke <i>Arctia festiva</i>	10 000
Gyászos medvelepke <i>Diaphora luctuosa</i>	50 000
Májmoha-medvelepke <i>Paidia rica</i>	2 000
Óriás-medvelepke <i>Pericallia matronula</i>	50 000
Pettyes molyszövő <i>Coscinia cribraria</i>	2 000
Útifü-medvelepke <i>Parasemia plantaginis</i>	10 000
<i>Bagolylepkefélék családja</i>	
Aranybagoly <i>Panchrysia deaurata</i>	10 000
Ázsiai szegfűbagoly <i>Saragossa implexa</i>	10 000
Barnáspiros földibagoly <i>Diarsia dahlii</i>	2 000
Buckabagoly <i>Staurophora celsia</i>	2 000
C-betűs aranybagoly <i>Lamprotes c-aureum</i>	10 000
Erdei nádibagoly <i>Phragmatiphila nexa</i>	10 000
Ezerjófűbagoly <i>Pyrrhia purpurita</i>	50 000
Ezüstös apróbagoly <i>Eremodrina gilva</i>	2 000
Ezüstös földibagoly <i>Euxoa birivia</i>	10 000
Fehérjegyű törpebagoly <i>Mesotrosta signalis</i>	50 000
Fehérsávós földibagoly <i>Euxoa hastifera</i>	2 000
Füstös övesbagoly <i>Ephesia diversa</i>	2 000
Gyopár-csuklyásbagoly <i>Cucullia gnaphalii</i>	10 000
Hamvas csuklyásbagoly <i>Cucullia lucifuga</i>	10 000
Harangvirág-csuklyásbagoly <i>Cucullia campanulae</i>	10 000
Hegyi törpebagoly <i>Photodes captiuncula</i>	2 000
Kéköves bagoly <i>Catocala fraxini</i>	2 000
Keleti földibagoly <i>Euxoa distinguenda</i>	2 000
Keserűgyökér-nappalibagoly <i>Schinia cardui</i>	2 000
Kököröcsinvirág-földibagoly <i>Chersotis fimbriola</i>	50 000
Láperdei karcsúbagoly <i>Polypogon gryphalis</i>	2 000
Lápi fügyökérbagoly <i>Amphipoea lucens</i>	2 000
Lápi karcsúbagoly <i>Hypenodes orientalis</i>	10 000
Magyar gyopárbagoly <i>Eublemma pannonica</i>	50 000
Nagy tölgyfa-övesbagoly <i>Astiotes dilecta</i>	10 000
Nyúlparéj-nappalibagoly <i>Schinia cognata</i>	2 000
Platinabagoly <i>Apamea platinea</i>	10 000
Pusztai földibagoly <i>Parexarnis fugax</i>	10 000
Selymes földibagoly <i>Euxoa decora</i>	10 000
Sisakvirág-aranybagoly <i>Euchalcia variabilis</i>	2 000
Sötét övesbagoly <i>Catocala conversa</i>	10 000
Szalmasárga búzabagoly <i>Oria musciosa</i>	10 000
Szarkalábbbagoly <i>Periphanes delphinii</i>	10 000
Szegélyes földibagoly <i>Dichagyris musiva</i>	10 000
Szélesszárnyú aranybagoly <i>Polychrysia moneta</i>	10 000
Szigonyos földibagoly <i>Dichagyris candelisequa</i>	10 000
Sziki ürömbagoly <i>Saragossa porosa</i>	50 000
Szirti törpebagoly <i>Apaustis rupicola</i>	2 000
Szürkésvörös földibagoly <i>Xestia sexstrigata</i>	10 000
Tallós-fügyökérbagoly <i>Apamea syriaca</i>	2 000
Tárkonyüröm-csuklyásbagoly <i>Cucullia dracunculi</i>	10 000
Tölgyfa-őszibagoly <i>Spudaea ruticilla</i>	2 000
Törpeövesbagoly <i>Anarta myrtilli</i>	10 000
Vasvirág-csuklyásbagoly <i>Cucullia xeranthemi</i>	10 000
Vonalkás földibagoly <i>Euxoa vitta</i>	50 000
Zörgőbagoly (Zörgőlepke) <i>Rileyana fovea</i>	2 000
<i>Hártyásszárnyúak rendje</i>	
Délvidéki poszméh <i>Bombus argillaceus</i>	50 000
Gyapjaslepke-fürkész <i>Ichneumon dispar</i>	2 000
Nagy smaragdfémdarázs <i>Stilbium cyanurum</i>	10 000
Nagy szenderfürkész <i>Protichneumon pisarius</i>	10 000
Óriás-fenyőfürkész <i>Rhyssa persuasoria</i>	2 000
Óriás-törösdarázs <i>Megascolia maculata</i>	50 000
Pompás fémdarázs <i>Parnopes grandior</i>	2 000
Pompás útonállódarázs <i>Batazonellus lacerticidus</i>	2 000
Ritka gatyásméh <i>Dasypoda mixta</i>	2 000
Szöcskeölő darázs <i>Sphex rufocinctus</i>	2 000
<u>4. számú melléklet a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelethez</u>	
Fokozottan védett állatok	
<i>ÍZELTLÁBÚAK</i>	
<i>ROVAROK</i>	
<i>Szitakötők rendje</i>	
Ritka hegyiszitakötő <i>Cordulegaster heros</i>	100 000
<i>Egyenesszárnyúak rendje</i>	
Álolaszsáska <i>Paracaloptenus caloptenoides</i>	100 000
Magyar tarsza <i>Isophya costata</i>	100 000
Stys-tarsza <i>Isophya stysii</i>	100 000
<i>Bogarak rendje</i>	
<i>Futóbogárfélék családja</i>	
Beregi futrinka <i>Carabus hampei</i>	100 000
Magyar futrinka <i>Carabus hungaricus</i>	100 000
Zempléni futrinka <i>Carabus zawadzskii</i>	100 000
<i>Cincérfélék családja</i>	

Atracélcincér *Pilemia tigrina* 100 000
 Pusztai gyalogcincér *Dorcadion (fulvum) cervae* 100 000
 Cserebogárfélék családja
 Remetebogár *Osmoderma eremita* 100 000
 Tegzesek rendje
 Drávai tegzes *Platyhylax frauenfeldi* 100 000
 Mecseki őszitegzes *Chaetopteryx schmidi* 100 000

Lepkék rendje
Farontólepkefélék családja
 Sztyeplepke *Catopta thrips* 100 000
Szakállasmolyfélék családja
 Budai szakállasmoly *Glyphipterix loricatella* 100 000
Boglárkalepkefélék családja
 Csíkos boglárka *Polyommatus damon* 100 000
 Fóti boglárka *Plebejus sephirus* 100 000
Szemeslepkefélék családja
 Ezüstsávós szénalepke *Coenonympha oedippus* 100 000
Araszolófélék családja
 Anker-araszoló *Erannis ankeraria* 100 000
 Bükki hegyiaraszoló *Enterphria cyanata* 100 000
 Csüngőaraszoló *Phylometra culminaria* 100 000
 Füstös ősziaraszoló *Lignioptera fumidaria* 100 000
 Magyar ősziaraszoló *Chondrosoma fiduciarium* 100 000
Medvelepkefélék családja
 Metelka-medvelepke *Rhyarioides metelkanus* 100 000
Bagolylepkefélék családja
 Díszes csuklyásbagoly *Cucullia formosa* 100 000
 Keleti lápi bagoly *Arytrura musculus* 100 000
 Magyar őszi-fésűsbagoly *Asteroscopus syriacus* 100 000
 Magyar tavaszi-fésűsbagoly *Dioszeghyana schmidtii*
 100 000
 Nagy szikibagoly *Gortyna borelii* 100 000
 Nagyfoltú bagoly *Oxytrypia orbiculosa* 100 000
 Vértesi csuklyásbagoly *Cucullia mixta* 100 000
 Villányi télibagoly *Polymixis rufocincta* 100 000

5. számú melléklet a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelethez

Fészeképítő hangyafajok védett fészkei (bolyok)

Erdei vöröshangya *Formica rufa* 50 000
 Kis erdei-vöröshangya *Formica polyctenarufa* 50 000
 Kis nyomottfejű-hangya *Formica pressilabris* 50 000
 Nagy nyomottfejű-hangya *Formica execta* 50 000
 Pirosfejű vöröshangya *Formica truncorum* 50 000
 Réti vöröshangya *Formica pratensis* 50 000

8. számú melléklet a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelethez

Az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajok

ROVAROK

Szitakötők rendje
 Fehérképű szitakötő *Leucorrhinia albifrons*
 Narancsfoltos szitakötő *Oxygastra curtisii*
 nincs magyar neve *Cordulegaster trinacriae*
 nincs magyar neve *Gomphus graslinii*
 nincs magyar neve *Lindenia tetraphylla*
 nincs magyar neve *Macromia splendens*
 nincs magyar neve *Sympetma braueri*

Fogólábúak rendje
 nincs magyar neve *Apteromantis aptera*

Egyenesszárnyúak rendje
 nincs magyar neve *Baetica ustulata*

Bogarak rendje
Futóbogárfélék családja
 nincs magyar neve *Carabus menetriesi pacholei*
 nincs magyar neve *Carabus olympiae*
Díszbogárfélék családja
 Pompás díszbogár *Buprestis splendens*

Lepkék rendje
Pillangófélék családja
 Déli fecskefarkúlepke *Papilio alexanor*
 Korzikai fecskefarkúlepke *Papilio hospiton*
 Nagy apollólepke *Parnassius apollo*
Boglárkalepke félék családja
 Golgus-boglárka *Plebicula golgus*
Tarkalepkefélék családja
 Korzikai gyöngyházlepke *Fabriciana elisa*
Szemeslepkefélék családja
 Fekete szerecsenlepke *Erebia christi*
 Lápi szénalepke *Coenonympha hero*
 Nagy szerecsenlepke *Erebia calcaria*
 Olasz sakkáblalepke *Melanargia arge*
 Szudétai szerecsenlepke *Erebia sudetica*
Szenderfélék családja
 Déli szender *Hyles hippophaes*